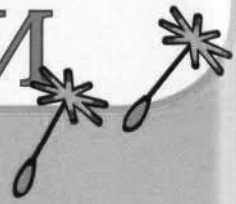

РОЗГЛЯДАЙ ТА ПІЗНАВАЙ

І. Є. Товкач

РОСЛИНИ: КВІТИ ТА ТРАВИ

РОЗГЛЯДАЙ ТА ПІЗНАВАЙ

І. Є. Товкач

РОСЛИНИ: КВІТИ ТА ТРАВИ

Навчальний посібник
для дітей старшого дошкільного віку

Схвалено для використання в закладах дошкільної освіти

Київ
«Грамота»
2019

Схвалено для використання в закладах дошкільної освіти комісією з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист ДНУ «ІМЗО» від 04.06.2019 №22.1/12-Г-316)

Рецензенти:

Н. І. Богданець-Білоskalенко, головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук;

О. Ю. Хартман, старший науковий співробітник лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, кандидат психологічних наук;

Т. В. Хівренко, вихователь-методист ДНЗ № 147 Дарницького району м. Києва.

Умовні позначення:

— увідні запитання до теми й завдання для дитини;

— завдання базового (першого) рівня;

— завдання високого (другого) рівня;

— ребуси, творчі, конструкторсько-художні й інші завдання.

Товкач І. Є.

Т50 Рослини: квіти та трави : навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І. Є. Товкач. — К. : Грамота, 2019. — 80 с. : іл. — (Серія «Розглядай та пізнавай»). ISBN 978-966-349-790-7

Посібник входить до серії «Розглядай та пізнавай» для дітей старшого дошкільного віку й укладений з урахуванням вимог Базового компонента дошкільної освіти, змісту чинних освітніх програм і призначений для спільної роботи дорослого з дитиною. Видання містить навчальні й методичні матеріали для ознайомлення дітей з різними видами рослин (різноманітні художні твори, фото квітів, репродукції картин українських художників, ігрові завдання з розвитку мовлення, конструкторської діяльності, практичні завдання логіко-математичного та прикладного змісту, дидактичні, рухливі, народні ігри тощо). У ньому запропонована авторська методика роботи з ілюстрованим змістом для дітей, ігровими та творчими завданнями з урахуванням індивідуальних особливостей та вікових можливостей кожної дитини. Посібник може бути використаний для організації індивідуальної й групової роботи в умовах дошкільного навчального закладу та сім'ї.

Для педагогів, гувернерів, батьків, студентів вищих навчальних закладів.

УДК 373.2.016:636

Ви тримаєте в руках навчальний посібник із серії «*Розглядай та пізнавай*», до якої також входять такі видання: «Працюють усі навколо нас», «Тварини: дикі та свійські», «Рослини: овочі та фрукти», «Транспорт». Усі посібники серії укладено з урахуванням вимог і змісту Базового компонента дошкільної освіти й змісту чинних програм розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку. Посібники призначені для спільної роботи дорослого з дітьми старшого дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу й сім'ї та передбачають індивідуальну (1–4 особи), індивідуально-групову (5–8 осіб) і групову форми організації роботи з дошкільниками.

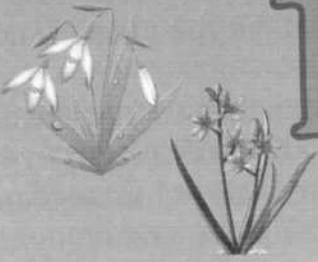
Запропонований посібник містить методичні й практичні матеріали. У *методичній частині* подано рекомендації для батьків і педагогів щодо роботи з дітьми за посібником. У *практичній частині* подані художні твори різних жанрів (загадки, вірші, казки, оповідання) про світ рослин, зокрема про деякі квіти та трави, що трапляються в Україні, створені українськими письменниками й поетами. Усі художні твори й ігрові завдання дібрано за принципом тематичної єдності відповідно до змісту освітньої діяльності з дітьми старшого дошкільного віку. Після творів запропоновані запитання для проведення бесід з дітьми, рубрика «Цікавинки», що містить пізнавальні факти з теми, відомості про рослини, різноманітні ігрові, розвивальні та творчі завдання логіко-математичного змісту (з паперу, картону, пластиліну тощо). Наприкінці посібника подано дидактичні ігри та вправи, розкрито їхній зміст відповідно до програмових завдань. Дібрано також народні й рухливі ігри, які допоможуть дітям не лише вдосконалити рухові навички й отримати задоволення, а й сприятимуть закріпленню здобутих під час роботи з посібником знань, формуванню комунікативних навичок, вихованню доброзичливості, приязні до однолітків, любові до рідної мови й усього українського, зокрема рослин.

Зміст у навчальному посібнику подано у двох варіантах: *для дітей* – з цифрами та предметними малюнками (для самостійного й усвідомленого вибору дитиною творів для слухання або читання, якщо вона вже володіє відповідними навичками) і *для дорослих* – у традиційній формі.

Сподіваємося, що завдяки змісту для дітей старші дошкільники отримають можливість сформувати навички самостійного усвідомленого вибору матеріалів у посібнику та роботи з книжкою, що стане їм у пригоді в школі. А подані матеріали допоможуть дітям оволодіти додатковими знаннями з різних освітніх ліній, визначених Державним стандартом дошкільної освіти, сприятимуть розвитку самостійності, пізнавальної та творчої активності, мовлення, мислення тощо, стануть підґрунтям для виховання морально-етичних уявлень, художнього смаку, формування й удосконалення соціально значущих особистісних рис дитини дошкільного віку, що відбуватиметься в процесі педагогічної взаємодії дорослого й дитини під час опрацювання цього навчального посібника.

Автор висловлює подяку студентам напряму підготовки «Дошкільна освіта» (ОКР «бакалавр») Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка за сприяння в підготовці посібника.

ЗМІСТ (ДЛЯ ДІТЕЙ)

1

Загадки
(народна творчість)
Підсніжник
(Л. Пронь)
Пролісок
(К. Перелісна)
Синій пролісок
(казка)
Підсніжник — перша квітка на Землі
(легенда)
Цікавинки

2

Загадки
(народна творчість)
«Холодне сонце мріяло...»
(Т. Чорновіл)
Мати-й-мачуха
(Л. Козарук)
Мати-й-мачуха
(легенда)
Цікавинки

3

Загадки
(народна творчість)
Баба-кульбаба
(Н. Гуркіна)
Легеда про кульбабу
Цікавинки

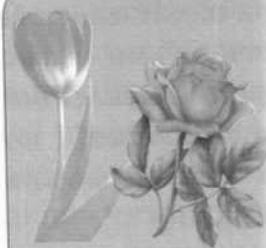
4

Загадки
(народна творчість,
Л. Козарук)
Фіалки
(Н. Твердун)
Казка про добру Фіалку і колючого Будяка
(Ю. Миколаєнко)
Братчики
(казка, М. Солтис-Смирнова)
Цікавинки

5

Загадки
(народна творчість)
Нарциси
(Г. Російчук)
Нарциси
(Л. Пронь)
Як з'явилися нарциси
(легенда)
Цікавинки

6

Загадки
(народна творчість)
Тюльпан
(Г. Глушнев)
Троянда і Тюльпан
(казка, І. Урядова)
Цікавинки

7

Загадки

(народна творчість)

Конвалії

(К. Перелісна)

Конвалії

(У. Кравченко)

Конвалія в саду

(оповідання,

В. Сухомлинський)

Цікавинки

8

Загадки

(народна творчість)

Ромашка

(М. Познанська)

Казка про ромашку та комашку

(В. Савченко)

Цікавинки

9

Загадки

(народна творчість)

Волошки

(Н. Святокум)

Волошки

(Л. Пронь)

Про волошкфу

(казка)

Цікавинки

10

Загадка

(народна творчість)

У лопухах

(уривок, І. Кримська)

Як Реп'яшок світ побачив

(Ю. Ярмиш)

Цікавинки

11

Загадка

(народна творчість)

Подорожник

(І. Малкович)

Зелена аптека

(уривок, Г. Бойко)

Про подорожник

(легенда, А. Геріга)

Цікавинки

Загадки

(народна творчість,

О. Водолазька)

Прислів'я та приказки

Казка про кропиву

(С. Рю)

Цікавинки

ШАФРАН (КРОКУС) ГЕЙФЕЛЯ

Шафран буває жовтим, білим, ліловим або бузковим. Цвіте в березні–квітні.

Батьківщина шафрану — країни Середземномор'я, трапляється в Середній Європі та Азії. Це одна з найдавніших рослин. У єгипетських медичних текстах згадка про шафран датується 1500 роком до н. е. У письмових джерелах шумерської цивілізації шафран згадується ще раніше.

Шафран є найдорожчою спецією у світі — для приготування всього лише 28 грамів спеції потрібно 80 000 таких рослин. Усі рослини збираються вручну. 90 % світового шафрану виготовляють в Ірані. Шафран використовують у виробництві парфумерії та в медицині. Він може поліпшити пам'ять, використовується для лікування кашлю, бронхіту й болю в животі.

У текстильній промисловості рослину використовують як барвник для тканин.

На території України шафран росте в Карпатських горах. Рослину занесено до Червоної книги України, тому заборонено збирання та знищення цих квітів (*Джерело: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-krokus/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua*).

Список використаної та рекомендованої літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук. кер. А. М. Богущ; авт. кол.: А. М. Богущ, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін. // Дошкільне виховання. — 2012. — № 7. — С. 419.

2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. колектив: Г. В. Беленька [інш.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. — Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. — 304 с.

3. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. колектив: Г. В. Беленька [інш.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. — Київ: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка 2016. — 340с.

4. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. — К.: Українська академія дитинства, 2017. — 80 с.

5. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів упоряд.: О. М. Байер, Л. В. Батліна, А. М. Богущ та ін.; наук. керівник акад. А. М. Богущ; за заг. ред. Л. В. Батліної. — Тернопіль: Мандрівець, 2015. — 200 с.

6. Українське дошкільля: регіональна програма розвитку дітей дошкільного віку / авт.-упор. О. І. Білан. — К., 2017.

7. Я у Світі : програма розвитку дитини дошкільного віку / за наук. ред. О. Л. Кононко. — К., 2019.
8. *Беленька Г. В.* Дошкільнятам про світ природи: діти п'ятого року життя / Ганна Беленька, Олена Половіна. — К. : Генеза, 2016. — 96 с. — (Настільна книжка вихователя).
9. *Богданець-Білоskalенко Н. І.* У барвистому віночку. Хрестоматія : навч. посіб. для роботи з дітьми у дошк. навч. закл. / упор. Наталія Іванівна Богданець-Білоskalенко. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. — 728 с.
10. *Герега А.* Легенди рідного краю / Конкурс «Легенди рідного краю» / Анна Герега. — Первомайськ, 2009.
11. Улюблені вірші / популярні вірші українських та іноземних поетів / уклад. І. Малкович. — К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 1994.
12. *Товкач І. Є.* Хочу бути мамою, хочу бути татом : навч.-метод. посіб. / І. Є. Товкач. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. — 368 с., іл.
13. *Товкач І.* Любов до книги плекаємо з малку / І. Товкач // Дошкільне виховання. — 2012. — № 11. — С. 12–14.
14. *Товкач І. Є.* Що є справжнім читанням для дошкільняти / І. Є. Товкач // Дошкільне виховання. — 2015. — № 11. — С. 6–9.
15. *Товкач І.* Художньо-мовленнева діяльність дітей : організаційні аспекти / І. Товкач // Палітра педагога. — 2018. — № 2. — С. 3–7.
16. *Товкач І. Є.* Формування у дітей дошкільного віку основ культури читача / І. Є. Товкач // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / [гол. ред. С. Д. Максименко]. — Харків : КЦ ФОП Іваної М. А., 2019. — Т. IV; Психологія розвитку дошкільника. Вип. — 15. — С. 163–175.
17. *Сухомлинський В.* Суниці для Наталі : оповідання для дітей / В. Сухомлинський. — К. : Веселка, 1987.
18. *Гуркіна Н.* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://natalyagurkina.ucoz.ua/blog/baba_kulbaba/2013-05-27-286.
19. *Красоткіна Н.* Сценарій свята для учнів першого класу / Надія Красоткіна.
20. *Терещенко І.* Легенда про ірис. — Режим доступу: http://irinakvitneva.blogspot.com/2013/05/blog-post_18.html
21. *Перелісна К.* Конвалії / Вірші для дітей.
22. *Сухомлинський В. О.* Вогнегривий коник : Казки. Притчі. Оповідання / В. О. Сухомлинський. — 2008.
23. *Кравчук В.* Азбука квітів.
24. *Мисько С.* Дитячі казки про квіти.
25. *Російчук Г.* Нарциси.
26. *Святокум Н.* Волошки.
27. Українські народні казки в 40 книгах.
28. <https://redbook-ua.org/plants/region>
29. <http://doshkolenok.kiev.ua/index.php>
30. <http://dovidka.biz.ua/virshi-ta-zagadki-pro-mati-y-machuhu>
31. <http://knowwoow.com/salati/633-5-originalnih-receptiv-z-kulbab.html>
32. <https://studopedia.org/12-98696.html>

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	3
Методичні рекомендації для педагогів і батьків.	4
Зміст (для дітей)	10
1. Пролісок і підсніжник	12
2. Мати-й-мачуха	16
3. Кульбаба	20
4. Фіалка	24
5. Нарцис	30
6. Тюльпан і троянда	34
7. Конвалія	40
8. Ромашка	44
9. Волошка	48
10. Лопух (реп'ях)	52
11. Подорожник	56
12. Кропива	60
<i>Додаток 1. Дидактичні ігри та вправи</i>	64
Ознайомлення дітей з природою і творами живопису	64
Художня література	67
Розвиток мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури	69
Вправи за змістом посібника	71
Рухливі ігри	72
Рухливі українські народні ігри.....	73
<i>Додаток 2. Про рослини: квіти та трави</i>	74
<i>Список використаної та рекомендованої літератури</i>	77